

60. obljetnica zaštite: špilja Vindija je hit u svijetu, Županija planira gradnju interpretacijsko-istraživačkog centra

19.3.2024.

Špilja Vindija je županijsko, hrvatsko, europsko i svjetsko blago kojim se ponosimo, istaknuo je župan Anđelko Stričak na znanstveno-stručnom skupu održanom danas u Županijskoj palači u Varaždinu povodom 60. obljetnice proglašenja špilje Vindije paleontološkim spomenikom prirode. Ovaj lokalitet na području Donje Voće zaštićen je još 13. studenoga 1964. godine, a uz to danas uživa i zaštitu kao kulturno dobro Republike Hrvatske.

Da su nalazi pronađeni na ovom vrijednom lokalitetu danas hit u svijetu, napomenuo je dr. sc. Siniša Radović, voditelj Zavoda za paleontologiju i geologiju kvartara Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Upravo je HAZU zajedno s Varaždinskom županijom, Javnom ustanovom Priroda Varaždinske županije i Gradskim muzejom Varaždin organizirao znanstveno-stručni skup kojim je počelo obilježavanje važnog jubileja.

Dr. sc. Radović je s Lovorkom Štimac-Dedić, višom kustosicom iz Gradskog muzeja Varaždin, priredio predavanje na kojem su prvi put javno predstavljena sva dosad provedena istraživanja u špilji Vindija.

- HAZU je preko Zavoda za paleontologiju i geologiju kvartara od 1974. do 1987. vodio sustavna terenska istraživanja, koja su obuhvaćala vrlo velike zahvate. Najbitnije je što su tim i ranijim istraživanjima sakupljeni brojni nalazi koji se dan-danas znanstveno valoriziraju. Među njima svakako vrijedi izdvojiti više puta spominjane koštane nalaze neandertalaca, koji su danas hit u svijetu i nešto čime se danas ne samo ovdje u Varaždinskoj županiji, nego i u cijeloj Hrvatskoj trebamo ponositi. Moderne metode omogućavaju daljnji rad, pa se već nekoliko godina provode analize DNK u suradnji s Max Planck institutom iz Leipziga. I dok se ta istraživanja nastavljaju i dalje, brojna druga, bogata arheološka i paleontološka građa omogućava nam da saznamo više o životu naših predaka – rekao je dr. sc. Radović istaknuvši da se s veseljem odazvao skupu u ime HAZU-a.

Uz fosilne kosti neandertalaca, osobitost špilje Vindije su njeni duboki sedimenti, napomenula je ravnateljica JU Priroda Varaždinske županije Sanja Kopjar.

- Preostali zaštitni profili danas su najveća vrijednost špilje Vindija. Predstavljaju svojevrsne „vremenske kapsule“ koje još uvijek sadrže dragocjene podatke o nekadašnjem životu u špilji i oko nje, a važne su za buduća znanstvena istraživanja pomoću modernih tehnologija. U posljednjih nekoliko godina smo, u cilju zaštite i očuvanja špilje Vindije, pokrenuli veliki broj aktivnosti, a sve kako bi Vindija dobila status kakav lokalitet ovakve vrijednosti i značaja zaslužuje – istaknula je Sanja Kopjar.

Župan Stričak je napomenuo da se Varaždinska županija za 60. obljetnicu zaštite špilje Vindije pripremala dvije godine.

- U tom razdoblju provedeno je niz istraživanja i izmjera, a sve kako bi se mogle izraditi studije i elaborati potrebni za daljnju zaštitu i promociju. Usporedno s tim tražili smo primjerenu lokaciju za interpretacijsko-istraživački centar, koji želimo izgraditi na tom području kako bismo na jednom mjestu prezentirali sve nalaze i dokumentaciju vezane uz špilju Vindija. Današnji skup prvi je u nizu događanja kojim tijekom ove godine planiramo obilježiti 60. obljetnicu zaštite. Mogu najaviti da ćemo 13. studenoga, na dan kada je špilja

Vindija zaštićena kao paleontološki spomenik prirode, predstaviti monografiju posvećenu ovom lokalitetu. Špilja Vindija je županijsko, hrvatsko, europsko i svjetsko blago s kojim se trebamo ponositi – rekao je župan Stričak.

Dr. sc. Ivor Janković sa zagrebačkog Instituta za antropologiju, koji je tijekom 2023. godine pod vodstvom dr. sc. Ivora Karavanića, redovitog profesora Filozofskog fakulteta u Zagrebu provodio zaštitna istraživanja u špilji Vindija, izrazio je zadovoljstvo sinergijom različitih struka.

- Jako je dobro da ovog puta idemo sinergijom različitih struka, a sve u pripremi buduće valorizacije lokaliteta ne samo u znanstvenom smislu, nego i u ekonomskom smislu, odnosno iskorištavanju njegovog ekonomskog i turističkog potencijala. Kao jednu od predradnji, proveli smo i zaštitu ugroženog, ali vrlo vrijednog profila. Tada smo iskoristili priliku da uzmemo uzorke potrebne za suvremene metode istraživanja, od onih koji će nam pomoći da doznamo više o paleookolištu, primjerice proučavajući drevni DNK. To je jedna od najmodernijih metoda kojom možemo doći do brojnih novih podataka iz područja geoarheologije, naučiti kako se formirala pećina, a kako slojevi. Tu su i uzorci za radiometrijsko precizno datiranje različitih slojeva i pojava u pećini te za sve druge potrebne analize koje su trenutno u tijeku kod nas, a isto tako smo uključili i brojne svjetske stručnjake. Zajedničko hrvatskim i svjetskim znanstvenima jest da Vindija za sve nas ima poseban značaj – istaknuo je dr. sc. Janković.

U Gradskom muzeju Varaždin čuva se nekoliko tisuća predmeta iz špilje Vindije, od kojih je dio bio izložen u Županijskoj palači zahvaljujući višoj kustosici Lovorki Štimac-Dedić.

- Prva sustavna istraživanja špilje počela su 1928. godine pod vodstvom Stjepana Vukovića, koji je građu prikupljao tijekom više od 30 godina. Ta godina je važna i zato što su tada započela i prva istraživanja na varaždinskom području. Velika je količina građe koja se čuva u Gradskom muzeju Varaždin, od paleontološke zbirke pa sve do zbirke novovjekovne građe, dakle vremenski raspon je veći od 30.000 godina. Zaista je važno i uvijek se naglašavaju sedimentne naslage i neandertalci, no ne smijemo zaboraviti ni na kulturu i tisućljetnu povijest ne samo špilje, nego i van nje. Stanovništvo, priče, etnologija i povijest, sve je to toliko isprepletano da i mi kao muzejska struka trebamo taj segment ispričati javnosti – rekla je Štimac-Dedić.

Na stručnom skupu, koji je moderirao dr. sc. Vladimir Huzjan, upravitelj varaždinskog Zavoda za znanstveni rad HAZU-a, mr. sc. Roman Ozimec predstavio je biospeleološka istraživanja i praćenja stanišnih uvjeta špilje Vindija, dr. sc. Ljerka Marjanac izradu projektne dokumentacije za dodatnu zaštitu ulaza i uređenje dijela unutrašnjosti špilje Vindija, a Zlatan Novak, mag. ing. geod. et geoinf., geodetsku izmjeru i 3D lasersko skeniranje špilje, obradu podataka te izradu 3D modela špilje i usporedbu u odnosu na 2009. godinu. Sandra Malenica, savjetnica za kulturu u Varaždinskoj županiji, zaključno je predstavila konceptualnu skicu interpretacijsko-istraživačkog centra Špilja Vindija.

Dodajmo da su stručnom skupu prisustvovali načelnica Općine Donja Voća Sanja Kočet, predsjednik Upravnog vijeća JU Priroda Varaždinske županije Zdenko Đuras, županijski vijećnik Krunoslav Lukačić i drugi uzvanici.

